

Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning

Høringsinstanser i henhold til liste.

Dato 11.03.2014

Høringsbrev: Revidering av nasjonal plan for emnet Ledelsesfag inkludert økonomistyring og markedsføringsledelse (LØM) for toårige tekniske fagskoleutdanninger – høring.

Det vises til utkast til revidert plan for LØM-emnet (vedlegg 1) og bakgrunnsinformasjon for høringen (vedlegg 2).

Høringsbrevets utforming

Høringsinstansene bes spesielt uttale seg om:

1. Temaer i planen som savnes eller virker overflødige.
2. Læringsutbyttenes relevans i forhold til arbeidslivets behov.
3. Læringsutbyttene i et livslang-læring-perspektiv.

Høringsfrist

Høringsfristen er satt til **22. april 2014**. Det anmodes om at høringsbrevets svar sendes elektronisk til planer@fagskole.org For skolene bes rektor samordne skolens innspill.

Om høringen

Høringsuttalelsene vil behandles av NUTF's arbeidsutvalg i samråd med RFF. Listen over høringsinstanser er på ingen måte komplett. Det er derfor ingenting i veien for at andre relevante instanser også kan delta i høringen.

Med hilsen

Bernt Almedal
utvalgsleder

bernt.almedal@vaf.no

Bård Inge Thun
utvalgssekretær

bit@fagskole.org

Vedlegg 1: Utkast til revidert plan for LØM-emnet.

Emnekode 00TX00A	Tema
<p>LØM Ledelsesfag inkludert økonomistyring og markedsføringsledelse. <i>(Omfang 10 fp)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuelt lovverk innenfor LØM - Etikk - Situasjonsanalyse og mål - Bedriftsetablering - Kostnads- og inntekstforståelse - Regnskapsforståelse og regnskapsanalyse - Budsjettering - Kalkyler og lønnsomhetsbetraktninger - Investeringsanalyse - Personalledelse og personaladministrasjon - Ledelsesteori - Organisasjonsteori/struktur - Organisasjonsutvikling/endringer - Motivasjonsteori - Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø - Bedriftskultur - Markedsplan - Segmentering - Kjøpsatferd i privat og bedriftsmarked - Markedsføringsstrategi, konkurransemidler
<p>Læringsutbytte</p>	
<p>Kunnskaper Studenten har kunnskaper om organisasjonsteori, bedriftskultur, ledelsesteori og motivasjonsteori. Studenten har kunnskaper om aktuelle lover innenfor LØM-emnet. Studenten har kunnskaper om markedsplanens innhold, markedssegmenter og ulike virkemidler som benyttes innenfor markedsføring. Studenten har kunnskaper om sentrale økonomibegreper, bedriftsetablering, kalkyler, lønnsomhetsbetraktninger, budsjettering og regnskap.</p> <p>Ferdigheter Studenten kan forstå og analysere et regnskap, gjennomføre lønnsomhetsanalyser, utarbeide et budsjett og sette opp kalkyler. Studenten kan drøfte personalmessige og økonomiske utfordringer i lys av bedriftens behov, lovmessige krav og i et etisk perspektiv. Studenten kan analysere relevante situasjoner (case), utforme problemstillinger, mål og kunne grunngi og vurdere ulike løsninger og prioriteringer ut fra teori og praksis. Studenten kan formidle og presentere faglig informasjon, ideer og løsninger både muntlig og skriftlig. Studenten kan ta ledelses- og organiseringsansvar i grupper. Studenten kan starte et firma. Studenten kan utarbeide en markedsplan og en forretningsplan. Studenten kan innhente og vurdere relevant informasjon.</p> <p>Generell kompetanse Studenten skal, både selvstendig og i samarbeid med andre, kunne planlegge, gjennomføre, dokumentere og levere arbeider innen gitte tidsrammer. Studenten kan kommunisere på en tydelig og forståelig måte, både i formelle og uformelle sammenhenger. Studenten har kompetanse i effektiv bruk av IKT og korrekt kildebruk. Studentene skal kunne ta ansvar for personaladministrative oppgaver og andre ledelsesoppgaver samt bidra til organisasjonsutvikling. Studenten kan behandle medarbeidere, kunder og andre på en respektfull og tolerant måte. Studenten kan utøve samfunnsansvar.</p>	

Vedlegg 2: Bakgrunnsinformasjon for høringen.

Bakgrunn

LØM-emnet har røtter tilbake til læreplanverket av 1998/99 som ble forvaltet av Kunnskapsdepartementet gjennom Utdanningsdirektoratet. Den gang var planverket sentralt, og det ble avholdt sentralgitte eksamener i disse tre såkalte «fellesfagene». Da Fagskoleloven kom i 2003, ble planverk og vurdering et ansvar for den enkelte tilbyder og Utdanningsdirektoratet faset i løpet av 2006 ut sin aktivitet knyttet til oppgaveproduksjon.

I den opprinnelige læreplanen, ble det blant annet slått fast: «I økonomiske og administrative fag for teknisk fagskole er behovet næringslivet etterspør på dette område og nivå, søkt innpasset, og et ledelsesaspekt er lagt inn i de ulike fagsammensetninger. Opplæringen bør trekke veksler på studentenes praktiske erfaring fra arbeidslivet, slik at teoretisk kunnskap i størst mulig grad integreres i den praktiske opplæringen.»

For å fylle hullet etter det sentralgitte planverket, vedtok det nyetablerte NUTF i 2004 at det skulle etableres en nasjonal standard for teknisk fagskoleutdanning som skulle inneholde et nasjonalt planverk. Dette planverket var tenkt som en ramme som skulle sikre utdanningene gjenkjennelighet fra skole til skole, med NOKUT som formell godkjenningmyndighet av skolenes studieplaner. I denne sammenheng ble det erkjent at ledelsesaspektet fortsatt hadde høy relevans for skoleslaget, og det ble vedtatt at den såkalte «LØM-modulen» (senere kalt «LØM-emnet») skulle ivareta dette behovet. Omfangsmessig ble de 300 timene fra gammelt planverk omregnet til snau 14 fagskolepoeng og modulen skulle vurderes under ett og ikke som enkeltfag.

En plangruppe omarbeidet LØM-planen i 2009 i retning av læringsutbytter, men dette var riktignok før fagskolen ble del av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og tilhørende krav. Eksamenssettene ble til og med 2013 utarbeidet av skolene i de tre opplæringsregionene på rundgang. I ettertid har en arbeidsgruppe med referansegruppe overtatt denne oppgaven for å sikre kontinuerlig forbedring.

Mer ledelse

Integreringstanken i planverket av 1998/99, som er referert over, har hele tiden vært et utviklingsmål for NUTF. Erfaringene har imidlertid vist at LØM-emnet i all for stor utstrekning har fått leve sitt eget liv uten den ønskede forankringen i de tekniske emnene. Samtidig har behovet for teknisk ledelse i arbeids- og næringsliv tiltatt. Dette er bakgrunnen for at NUTF våren 2013 utviklet en emnestruktur for revidering av nasjonale planer der faglig ledelse fikk sin tydelige plass i de fleste emnene i siste del av studiene. Omfanget av LØM-emnet ble i denne sammenheng redusert til 10 fagskolepoeng under forutsetning av at kompatibiliteten med Mesterbrevs krav ble opprettholdt. Næringslivet har utpekt fagskolen til å være fremtidens hovedleverandør av faglig lederkompetanse. Dette skal gjenspeiles i de nasjonale planene som beskrivelser av kompetansebehov på nasjonalt nivå, for arbeidsliv og bransjer som rekrutterer fra teknisk fagskoleutdanning.

Om planen

Planutkastet som nå blir lagt ut til høring, skal når det er godkjent, inngå i de nasjonale planene for alle fordypninger med unntak av de maritime. Utkastet har omtrent samme faglige bredde som før, men en mer konsentrert form. NUTF ønsker at den faglige bredden i LØM-emnet langt på vei skal opprettholdes, og at reduksjonen skal skje i dybde.

Forholdet til Mesterbrev

Mesterbrev er blitt konsultert under utarbeidelse av planen, men er også høringsinstans. Mesterbrev har så langt i prosessen uttalt at den nye strukturen med 10 fp LØM og integrering av faglig ledelse i fordypningsemnene er mer i tråd med deres tenkning enn LØM-emnet vi har hatt til nå. Det er et klart mål for NUTF å få videreført den gjensidige fritaksordningen som finnes i dag. Den går blant annet ut på at studenten må ha oppnådd karakteren D eller bedre i alle emner relatert til fordypningen, for å få fritak for mesterutdannelsen ved søknad om mesterbrev. I de emner hvor det avlegges eksamen, er det eksamenskarakteren som teller.

Tverrfaglighet

Utvalget har, med sterk støtte i næringslivet, hele tiden vært opptatt av at læringen i fagskolen skal bære preg av den tverrfaglighet og helhet som finnes i det arbeidslivet som skoleslaget skal yrkesrettes mot. Fagskillene som lenge hadde kjennetegnet skolen, var ikke lenger hensiktsmessige i forhold til studenter som kom til skolen for å videreutvikle kompetanse basert på ervervet yrkespraksis. Som et virkemiddel for å styre utviklingen i retning av større tverrfaglighet, ønsker utvalget at studentenes kompetanse skal utvikles og vurderes i større faglige enheter, såkalte emner. Dette gjelder også LØM-emnet. Den opprinnelige tredelingen ønskes ikke videreført. Ved å viske ut skillene, legges det bedre til rette for case og problembasert læring. Dette fordrer at emnet planlegges og gjennomføres helhetlig og vurderes tverrfaglig.

Kvalifikasjonsrammeverket

Kravene til helhetlig vurdering ble skjerpet da sentrale myndigheter besluttet at fagskoleutdanningen skulle inngå i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) der kvalifikasjonene skulle beskrives gjennom krav til læringsutbytte.

- Læringsutbytte kan beskrives som: "De kunnskaper, ferdigheter og annen kompetanse en person har tilegnet seg eller kan demonstrere etter å ha fullført en læringsprosess."
- Læringsutbyttet utformes ut fra aktuelle nivåbeskrivelser og skal være oppnåelige for studenter på dette nivået i løpet av den tiden som er avsatt til emnet.
- Beskrivelse av læringsutbytte må henge nøye sammen med både utdanningens innhold, valg av opplæringsmetoder og vurderingsformer og selvsagt tilpasses aktuelt nivå.